

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 8 — Telefon št. 8122, 8123,
8124, 8125, 8126.
Inseratni oddelki: Ljubljana, Selem-
burgova ul. 6 — Tel. 1392, 8492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11 — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ul. št. 2
Telefon št. 190.
Računi pri pošt. čerk. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.189,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Ishaja vsak dan razen ponedeljka
Mesečna znaša mesečno Din 25.—
Za tuzemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 8, Telefon
8122, 8123, 8124, 8125, 8126. Maribor,
Gosposka ulica 11, Telefon št. 2440.
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1.
Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Veliki fašistični svet

Veliki fašistični svet, ki ni le vrhovni organ fašistične stranke, marveč obenem najvišji organ fašistične Italije in ki vsaj prehodno nadomestuje tudi zasnovan fašistični parlament, glede katerega si v fašističnih vrstah še vedno niso povsem edini, se je v preteklih dneh že štirikrat sestel, da prouči mednarodni položaj italijanske države. Komuničije, namenjeni javnosti, so sicer zelo kratki, vendar se iz njih to pot da razbrati ne le predmet posvetovanj, temveč tudi nekaj važnih sklepov, ki so zbudili splošno in upravičeno pozornost.

V obliki nekakšne proračunske debate je pretresal na svojih sejah poročila vseh glavnih resornih ministrov, Mussolinijevih najožjih sodelavcev. Tem so in morajo biti v Italiji podrejene zlasti vojska, zunanja in demografska politika ter celokupno italijansko gospodarstvo v okviru tako zvanega korporacijskega sistema.

Vsem tem problemom je veliki fašistični svet posvetil to pot izredno pozornost, kakor dokazujejo uradni komunikacije o njegovih sejah. V prvi vrsti pa moramo omeniti vojaške sklepe prve seje z dne 2. marca, ki se zde časovno in predmetno naposreden italijanski odgovor na znane sklepe angleške vlade glede izvedbe angleškega oboroževanja v smislu ogromnega petletnega programa, obrazložena v »beli knjigi« z dne 16. februarja, ki predvideva, kakor znano, štiri sto milijard dinarjev izrednih vojaških izdatkov.

Italija se sicer zaveda, da se finančno ne more kosati s svojim sredozemskim rivalom in se zato tudi ne želi spustiti v materialno oboroževalno tekmo. Velika Britanija spada namreč med one srečne države, ki jih komunikacije velikega fašističnega sveta z dne 2. marca t. l. označuje za »bogatejšee« v nasprotju z »naravno manj obdarjenimi deželami«, med katere spada izmed vseh skupno z Nemčijo tudi Italija. Zato pa postavlja nasproti tej »mobilizaciji milijard«, kakor je te dni pisalo italijansko časopisje, »mobilizacijo vsega italijanskega življenja, vseh italijanskih energij, mobilizacijo novega italijanskega človeka, ki mu ne manjka poguma in sposobnosti, da podredi, ako bo potrebno, vse svoje civilne zadeve — vojaškimi«.

Veliki fašistični svet je prepričan, da je »slehera možnost omejitve oboroževanja za sedaj povsem izključena«, in je zato sklenil, da se današnjemu položaju odgovarjajoče povečajo vse italijanske oborožene sile in »popolnoma militarizirajo vse aktivne sile italijanskega naroda od 18. do 55. leta starosti«, in sicer s periodičnimi vpoklici na vojaške vaje. Mussolini se vrača potemtakem k svoji znani vojaški politiki izpred abesinske vojne, ko je »militarizacijo italijanskega naroda« postavil kot osnovno potrebo italijanskega življenja. Po aneksiji Abesinije je sicer ponovno izjavil, da spada Italija odlej med »nasitene« velesile, toda angleško oboroževanje je to nasitnost očividno nekoliko okrnilo...

Sklepi velikega fašističnega sveta pa so prekrizali tudi pričakovanje onih, ki so mislili, da bo Italija po aneksiji Abesinije opustila svojo izolacijsko gospodarsko politiko in se odrekla svoji gospodarski avtarkiji. Fašistični svet je nasprotno mnenja, da je Italiji boš sedaj potreben »maksimum avtarkije« in stvareh, ki služijo vojaškim potrebam. Italijanska znanost in tehnika sta poklicani, da pomagata uresničiti to popolno samozadostje glede vojnih surovin, in se zato tudi pristojnost glavnega komisariata za industrijo države obrambe podaljša za nadaljnjih pet let.

Gospodarska avtarkija pa je samo eden izmed nadomestkov, ki ga Italija kot »ponaravi manj obdarjena dežela« postavlja nasproti milijardam »bogatejših« držav. Drugi nadomestek naj bi bil italijanski človek sam. Temu namenu naj služi italijanska demografska politika, ki naj ji bo sveto znano Mussolinijevo načelo, da pomeni »število — moč«. Z demografskim vprašanjem se je veliki fašistični svet pečal na svoji seji dne 3. marca. Ugotovitve vrhovnega fašističnega organa glede dosedanjih uspehov Mussolinijeve obljudovalne politike, zečete leta 1926, niso bile ugodne, saj izkazuje uradna italijanska statistika, da se je število rojstev, ki je od leta 1881 naprej v stalnem upadanju, krčilo dalje tudi v letih izvajanja demografske politike fašističnega režima. Zato zbujata ta padec povsem neprikrito zaskrbljenost odgovornih faktorjev, kakor se to razvidi iz drugega komunikacije velikega fašističnega sveta, ki priporoča »nova načela fašistične demografske politike«. Pri sprejemanju v službo naj se upoštevajo naslednji »v prvi vrsti očetje številnih družin«, kajti »družine z mnogimi otroki imajo poseben pomen za domovino«. Temu primerno naj se zavaruje odlej tudi razvoj številnih družin: uvede se politika nagrad in kategorij za delavce, ki imajo številno deco, mladi de-

VAŽNE DOLOČBE FINANČNEGA ZAKONA

Vlada je predložila narodni skupščini 400 amandmanov k finančnemu zakonu — Med predlaganimi določbami jih je tudi nekaj, ki prinašajo važne spremembe

Beograd, 8. marca. Na današnji seji narodne skupščine je vlada predložila svoje amandmane k finančnemu zakonu. V smislu poslovnika so bili amandmani takoj dostavljeni finančnemu odboru, ki je že danes dopolnil začel o njih razpravljati. Ker pa je amandmanov toliko število, da odbor svojega dela ni mogel končati, se bo razprava o njih nadaljevala tudi še jutri. Ker so bili amandmani predloženi šele danes, a bodo že jutri prišli na dnevni red narodne skupščine, se je pojavila močna opozicija celo v vrstah vladne večine. Poslanci zahtevajo vsaj dva dni časa, da lahko amandmane preučijo. Zaradi tega je bila danes popoldne sklicana posebna konferenca članov večine finančnega odbora, ki so ji prisostvovali tudi člani vlade.

Večina predloženih vladnih amandmanov je finančnega značaja. Razen tega vsebuje finančni zakon tudi celo vrsto pooblastil za ministrski svet in posamezna ministrstva. Najvažnejše določbe finančnega zakona so:

Višina državnega proračuna se določi na 10.910 milijonov Din.

Pri pooblastilu finančnemu ministru za izdajo bonov se določa znižanje skupne vsote od ene milijarde na 500 milijonov.

Posvetnemu ministru se stavi na razpolago pol milijona kot obratna glavica za nagrade piscem enotnih učnih knjig in za nagrade komisijam za pregled rokopisov. Znesek se mora potem vrniti iz izkupička za knjige.

Osnuje se fond za nakup ter zidavo in popravilo državnih poslopj. Fond bo upravljal finančni minister. Finančni minister se nadalje pooblašča, da 2 milijona čistega letnega dobička Državne hipotekarne banke porabi za zgraditev novih poslopj za davčne urade.

Davčne določbe

V členu 18. se besede »tudi za davčno leto 1937« izpremeni v »ne samo za leto 1937, marveč tudi za leto 1938«. Doda se nova točka 2/a: Osnovni davek na dohodke zemljišč znaša za leto 1937 10 odstotkov čistega katastrskega dohodka.

Odstavek 9. do konca točke 1. § 59. zakona o neposrednih davkih se črta in se namesto tega vstavi besede: »Malih obrtnikov, ki delajo izključno z ročnim delom (brez uporabe strojev na pogon) z največ dvema pomočnikoma po naročilu, ne pa na zalogo, plačajo na račun davka letno: v krajih do 5.000 prebivalcev, če ne zaposlujejo tuje delovne sile 80 Din, če zaposlujejo enega pomočnika ali enega učenca 100 in za pomočnika še 50 Din, če zaposlujejo dva pomočnika 120 Din in za vsakega pomočnika še po 60 Din, v mestih od 5.000 do 10.000 prebivalcev 120, odno, sno 140 in 70, oziroma 160 in 80 Din; v mestih nad 10.000 do 20.000 prebivalcev 200, oziroma 220 in 110 ter 240 in 120 Din.

Davčni obvezniki tretje skupine § 42 zakona o neposrednih davkih plačajo letno 80 Din, za vsakega pomočnika pa 40 Din v krajih do 10.000 prebivalcev. V krajih z 10 do 20 tisoč prebivalcev se plača za 25 odstotkov, v krajih od 20 do 50 tisoč prebivalcev za 50 odstotkov, v krajih z nad 50.000 prebivalci pa za 75 odstotkov več.

Avtotakani podjetniki plačajo 50 odstotkov več po letnih postavah. Davek po odredbah teh točk se plača v roku, ki je predviden v odstavku 1. člena 148. Kot osnova za odmero samoupravnih doklad službi 60 odstotkov letnega davka. Odredbe tega člena veljajo tudi za davčno leto 1937.

Minimalni družbeni davek

Odstavek 2. točka 1. člena 86 zakona o neposrednih davkih se črta in se mesto tega vstavi: Toda osnovni in dopolnilni davek ne sme biti manjši od minimalnega davka. ki znaša: 2 promila od osnove, ki ne presega 5 milijonov, 3 promile od osnove, ki ne presega 15 milijonov, 5 promilov od osnove do 30 milijonov in 8 promilov od osnove nad 30 milijonov. Kot osnova minimalnega davka se vzame: a) pri industrijskih, trgovskih in rudniških podjetjih in zadrugah letni kosmatni promet; b) pri zavarovalnih družbah iznos letnih kosmatih premij po odbitku storniranih poslov; c) pri denarnih zavodih, hranilnicah, kreditnih zadrugah in slično letni iznos obresti, izvemši obresti, oproščenih družbenega davka. V nobenem primeru minimalni davek ne sme biti manjši od 2 promila vlozene glavice, če ta ne presega 5 milijonov, 3 promile do 15 milijonov, 5 promilov do 30 milijonov in 8 promilov pri vlozeni glavici nad 30 milijonov. V primeručasne odmere davka po čl. 80 se minimalni davek, ako ni kriterij za vlozeni kapital, odmeri po določbah prejšnjega odstavka ter se vzameta kot osnova 2 promila čiste imovine. Pri pod-

lavski poročni pari dobe posojila, uvede pa se razen tega še poseben sistem zavarovanje dote in opreme za neveste. Izvrši se nadalje revizija razdelitve pokrajin in občin z demografskega vidika, tako da bodo obdržale to čast po novih vidikih le take občine in pokrajine, ki bodo izkazovale zadostno število rojstev, in sicer na podlagi statistike, ki bo izvedena leta 1941.

Konkretnih sklepov v okviru teh smernic veliki fašistični svet še ni sprejel. Ob spoznanju, da je tudi v Italiji, kakor drugod, problem upadanja rojstva ne samo gospodarski, temveč pred-

jetjih, ki plačujejo posebni davčni dodatek (točka 2. čl. 86.) se minimalni davek izračuna po prejšnjih odredbah in se vzame v dvojnem iznosu. Samoupravne doklade se lahko odmerijo le na 50 odstotkov minimalnega davka.

Odstavek 8. točke 2. čl. 87. zakona o neposrednih davkih se menja in se glasi: Pri podjetjih, ki nimajo nobene vlozene glavice (odstavek 9. točka 1. § 86) se vzame, da znaša rentabilnost 10 odstotkov.

Točka 12 čl. 8 zakona o davku na poslovi promet z dne 31. januarja 1922 se menja in se glasi: Promet proizvodov hišne industrije, v kolikor se z njo bavijo izključno rodbinski člani brez pomočnikov, promet malih obrtnikov, ki so obdani s pavšalno pridobitno v smislu odredb § 59. zakona o neposrednih davkih.

Spremembe v zakonu o taksah

V odstavku 2 točki 5 čl. 6 zakona o taksah se znesek 100.000 zniža na 50.000, kar pomeni da bodo v bodoče dediščine v prvem kolenu, če ne presegajo 50.000 Din, proste takse. Na koncu istega odstavka se doda: »Ta oprostitev velja samo za poljedelce, za katere se smatrajo samo osebe, ki se bavijo izključno s poljedelstvom ter nimajo nobenega drugega trajnega poklica ali drugih virov dohodkov.«

V tar. št. 1 zakona o taksah se taksa za vloge, prošnje itd. poveča od 5 na 10 Din. V drugi pripombi iste tarifne številke se brišejo besede »tudi sodniki in se namesto 5 vstavi 10 Din.

V tarifni številki 2. zakona o taksah se taksa za priloge k vlogam, prošnjam itd. poveča od 2 na 4 Din.

V tarifni številki 6. se taksa za pritožbe na višja oblastva poveča od 20 na 40 Din. Enačbi tudi v prvi pripombi.

Prvi stavek 2. odstavka 3. točke člena 8 tar. številke zakona o taksah se spremeni in se glasi: V mestih do 40.000 prebivalcev se taksa po 3. oddelku plača v višini 25 odstotkov, v mestih od 40 do 80.000 prebivalcev pa v višini 50 odstotkov.

Tarifna številka 12. zakona o taksah se menja v začetku tako, da se glasi: za kupne in prodajne pogodbe se plača taksa po vrednosti, in sicer: a) za nakup ali prodajo premičnin 1%, b) za nakup in prodajo nepremičnin 4%, c) za uradne listine o tem 10 Din. Če se poveča ali zmanjša objekt v teku trajanja ene takse periode in se prometna vrednost posestva poveča ali zniža, lahko stranka zahteva novo oceno, če se je vrednost zvišala ali znižala za nad 50 odstotkov.

Tarifna številka 15. se menja v veljavo za vso državo tako, da se za pogodbe o posrežbi in posodbi (»poslužje«) za nepotrošne stvari (n. pr. voz, živina, stroj itd.) za določen čas določi taksa na 20 Din.

Tarifna številka 16. zakona o taksah se menja tako, da se za pooblastila, omejena ali neomejena, splošna ali posebna plača taksa v znesku 20 Din (doslej za omejena pooblastila 10 Din). Prva pripomba: za vsako s pooblastilom določeno nagrado v premičninah se plača taksa v višini enega odstotka določene vrednosti.

Tarifna številka 23. zakona o taksah, ki se nanaša na pogodbe o darilih in na nasledstvene takse, se spremeni po posebni tarifi, ki je predložena finančnemu zakonu. Obtem se določa tudi nova tabele, larna taksa za prenos nepremičnin v primeru smrti ali z darilom med živimi.

Tarifna številka 29. zakona o taksah se izpremeni in razširi na vso državo z novim besedilom: Za pogodbe o vzdrževanju kakor osebe se plača taksa v višini enega odstotka od vrednosti tega vzdrževanja. Če pa kdo prevzame vzdrževanje osebe, ne da bi bil za to dolžan, se plača taksa kakor za darila po tarifni številki 23.

V tarifni številki 55. zakona o taksah se točka v. (taksa za potne liste) menja in se glasi: za čas od enega do dveh let 200 Din. Določene so tudi nove takse za potne liste za eno ali večkratno potovanje, za skupne in posamezne potne liste.

V tarifni številki 58. zakona o taksah se taksa za dekret o državljanstvu poveča od 400 na 1000 Din. V isti tarifni številki se doda nova pripomba: Jugoslovenci po plemenu in jeziku nastanjeni ali priseljeni v kako občino Jugoslavije, plačajo za dekret o državljanstvu 400 Din. Isto takso plačajo tudi ostale osebe, ki so po plemenu in jeziku Slovani, če so nastanjeni na ozemlju naše države najmanj 15 let.

Taksa na vstopnice za razne prireditve

Tarifna številka 29. zakona o taksah se izpremeni in se glasi: za odobritev spremembe krstnega ali rodbinskega imena se plača taksa po višini letnega neposrednega davka, ki se knjiži sumarno in to: pri dav-

vsem moralni problem, se vrhovni fašistični organ ni mogel odločiti samo za žuganje novih kazni za one, ki bi ne hoteli izvajati smernic fašistične demografske politike. Tudi neke nove drakonske odredbe ministra za narodno vzgojo Bottaija, katerih načrt je ta razložil v reviji »Critica fascista«, so ostale za sedaj samo na papirju, ker je veliko vprašanje, ali je večjo plodovitost naroda sploh mogoče doseči samo z dekreti. Življenje in izkušnje narekujejo v tem vprašanju previdnost, katere je dovolj tudi v komunikaciji velikega fašističnega sveta.

ku do 1.000 Din znaša taksa 100 Din, pri davku od 1.000 do 5.000 Din znaša taksa 500 Din, pri davku od 5.000 do 10.000 Din znaša taksa 1.000 Din, pri davku nad 10.000 Din pa znaša taksa 5.000 Din. Če je prošilec oproščen plačila davkov se osnova določi po členu 3 zakona o neposrednih davkih (doslej je znašala ta taksa v vseh primerih 50 Din).

V tarifni številki 99. zakona o taksah je po novem besedilu predvideno, da se za izdajo dovoljenja za javne radijske prireditve plača pavšalna taksa v naprej pri oni oblasti, ki izda dovoljenje in to v kolekih, tako da taksa pri odmeri za en dan ne sme biti večja kakor 3 Din.

Na koncu točke 1. tar. številke 99/a se doda: za javne nastope in tekme viteških in sportnih društev v krajih, ki nimajo nad 20.000 prebivalcev, se plača polovica takse, to je 10 odstotkov vrednosti prodanih vstopnic. V isti tarifni številki se 1. točki 4. pripomba doda nov drugi odstavek: Na vstopnice za šolske kino predstave v prosvetne in vzgojne svrhe se ne plača taksa po tej tarifni številki. Za prejšnjo določbo se takse za take kino predstave ne bodo odmerile. Če odmerjene ne izterjale, že plačane pa ne vrnilo. V isti tarifni številki se v 4. pripombi tretja točka menja in se glasi (taksa se ne pobira za) cerkvene koncerte v cerkvah, javne nastope školskih društev, koncerte in umetniške prireditve domačih pevskih umetniških, glasbenih in književnih društev in gledališke predstave, prosvetne večere, predavanja, koncerte domačih prosvetnih društev, toda pod pogojem, da se te prireditve vrše brez plesa.

V tarifni številki 204. se taksa na tovarne liste spremeni tako, da znaša pri komadnih pošiljkah 2 Din, pri vagonskih pa 30 Din (z veljavnostjo od 30. junija dalje).

Pooblastila prosvetnemu ministru

Prosvetni minister se pooblasti, da sme s pristankom ministrskega sveta izdati uredbi o ureditvi državnih tiskarn kraljevine Jugoslavije, uredbi o umetniških šolah in uredbi z zakonsko veljavo o umetniškem svetu.

Prosvetni minister se pooblasti, da sme s pristankom ministrskega sveta najeti 20-milijonsko posojilo za zgradbo prosvetnega ministrstva, 15-milijonsko za dograditev in instalacijska dela v zgradbi državne tiskarne v Beogradu, 6-milijonsko za dečjo kliniko pri medicinski fakulteti v Beogradu, 5-milijonsko za zgradbo, ki jih rabi veterinarska fakulteta v Zagrebu, 2-milijonsko za novo zgradbo kemičnega inštituta tehniške fakultete v Ljubljani, 3 milijonsko za dograditev I. realne gimnazije v Beogradu, 1.1 milijonsko za dogra-

ditve I. ženske realne gimnazije v Beogradu.

Določbe za učiteljstvo

Nekateri nadaljnji amandmani vsebujejo važne določbe za učiteljstvo. Še dalje se dovoljuje zaposlitev učiteljstva potom delegacije pri ustanovah izven šole. Vstajejo se leta učiteljem, ki so služili na šolah CMD, na verskih in avtonomnih šolah, pa so prešli v državno službo. Učiteljica, ki se poroči z neučiteljem, izgubi službo. Ako ima že pravico do pokojnine, dobi odpravnino v znesku enoletne plače.

Prosvetni minister lahko upokoji vsučilišnega profesorja, če je dosegel starost 65 let in ima 35 let državne službe (doslej je bila potrebna starost 70 let).

Nadaljnja pooblastila

Notranji minister se pooblašča, da izda uredbi z zakonsko močjo o cenzuriranju filmov. V državi se ne bo smel predvajati noben film, dokler ne bo pasiral te cenzure.

Minister vojske in mornarice se pooblašča, da najame posojilo 20 milijonov din za ureditev vojaških zdravilišč za tuberkulozne. Pooblašča se tudi da z zakonsko močjo sestavi petletni program za razvoj civilnega letalstva.

Gradbeni minister se pooblašča, da spremeni zakon o samoupravnih cestah tako, da bodo člane sreskih cestnih odborov postavljali in razreševali bani na predlog sreskih načelnikov.

Prometni minister se pooblašča, da lahko najame za gradnjo novih železniških prog posojilo 500 milijonov, za obnovo voznega parka in prometnih objektov pa posojilo 400 milijonov, dalje še posojilo 100 milijonov za izgradnjo glavnih luk.

Ministrski svet se pooblašča, da lahko izda uredbi z zakonsko močjo o delavskih zbornicah, s to uredbi bo razveljavljen zakon o zaščiti delavcev, v kolikor se nanaša na delavske zbornice. Dalje se pooblašča ministrski svet, da lahko razširi pokojniško zavarovanje zasebnih nameštencev na osnovi zakona o Pokojniškem zavodu v Ljubljani na celo državo. Pokojniški zavod v Ljubljani bo vodil to zavarovanje, dokler ne bodo osnovani samostojni zavodi v drugih pokrajinah.

Uredba o likvidaciji kmečkih dolgov se spremeni v toliko, da velja pri dolgovih preko 500.000 Din zaščita po uredbi za dolg do 500.000, presežek preko 500.000 pa lahko upniki izterjajo. Prednostna pravica za opis hipoteke v korist Priv. agrarne banke velja do 26. sept. 1938, in se torej ta rok podaljša za eno leto.

Finančni zakon vsebuje končno trdi dosedanja pooblastila ministrskemu svetu za donošenje novih političnih zakonov.

Francova ofenziva na aragonski fronti

Madrid, 8. marca. AA. Davi zarana so uporniške čete začele splošen napad na cesti v Aragon pri Sentosi. Po sriditi topniški pripravi, trajajoči skoro vso preteklo noč, je sovražnik začel napad na republikansko postojanko, podprt z vsemi tehničnimi sredstvi. Republikanski protitankovski topovi so takoj stopili v akcijo in se jim je posrežilo zadržati prodiranje sovražnih tankov, ki so ščitili cele vrste napadalne pehote.

Ko so po prvem neuspehu sovražniki sprevideli, da ne morejo dalje, so poslali v boj letalske sile. Devet tromolornih

bombnikov, zavarovanih z lovskimi eskadri ljanji, je vrigo mnogo bomb na bojno črto in v zaledje, prizadevajoč si, da se približejo do Alcala de Jenezar, 80 km jugozahodno od Madrida. Lovska letala obrambno so prisilila sovražnika k umiku.

Ob 11. dopoldne je po izjalovljenem prvem napadu uporniška pehota ponovno izvršila naskok, ki pa je bil prav tako odbit. Strojniški ogenj, naperjen na naskočne čete, je strl polet napadalcev. V prvih popoldanskih urah je bila uporniška ofenziva povsod ustavljena. Republikanske postojanke so ostale nespremenjene.

Kaj se godi na Madžarskem

Budimpešta, 8. marca. o. Na Madžarskem se razburjenje še ni pogoilo. Javnost z največjim zanimanjem pričakuje sestanke poslanske zbornice, ki je napovedan za sredo in na katerem bo ministrski predsednik Daranyi odgovoril na interpelacije posameznih vladnih kakor tudi opozicijskih poslancev. Vladni krogi mnogo razpravljajo o pripravah za narodno-socialistični prevrat, ki se je imel izvršiti včeraj. Namesto napovedanega prevrata je bilo včeraj na Madžarskem izredno mnogo zborovanj in shodov, ki sta jih v glavnem priredili krščansko-socialna stranka in stranka malih posetnikov. Vsi govorniki so brez razlike ostro obsodili prevratnike in naglašali, da se Madžarska ne sme zanašati na nobeno vele-silo, temveč se mora predvsem sporazumeti s svojimi sosedi v srednji Evropi. V Budimpešti je govoril grof Bethlen, ki je v svojem govoru poudarjal, da so neodgovorni prevratniki poskušali uvesti na Madžarskem hitlerjevstvo, toda brez Hitlerja. Vodja krščanske socialne stranke Dr. Ernst je na shodu v Györu izjavil, da grozita Evropi dve nevarnosti: komunistična in nacionalistična.

Med madžarskimi prevratniki in nemškimi narodnimi socialisti je posredoval, kakor je sedaj dognano, poročevalec DNB Hahn, ki je dal na razpolago tudi potrebna materialna sredstva. Potrjuje se tudi, da je za Hahnovo početje vedel celo nemški poslanik Mackensen.

Službeni krogi priznavajo, da je bilo v Budimpešti aretiranih okrog 100 aktivnih oficijev, pričakovati pa je treba še nadalj-

njih aretacij, ker so je preiskava prav za prav šele pričela. Mnogo ljudi je bilo postavljenih pod policijsko nadzorstvo, med njimi bivši šef celokupne državne policije Fedczy, poslanec Andrej Vezey, eden izmed intimnih sodrušnikov pokojnega Gömbösa, nadalje predsednik madžarske trgovinske zbornice, predsednik trgovskega društva, ki velja tudi za velikega prijatelja bivšega notranjega ministra Kozme, grof Aleksander Festetics, vodja madžarskih narodnih socialistov.

Čeprav se sedaj službeno zatrjuje, da ni več nikake nevarnosti, se vendar zlasti v krogih opozicijskih strank še dalje širijo govorice, da nacionalisti ne nameravajo odnehati in da se že pripravljajo na nov prevratni poskus. V sredo bodo zastopniki opozicije v parlamentu zahtevali najostrejšje ukrepe proti vsem ekstremnim elementom.

Hkrati bodo zahtevali, da se nemudoma izključijo iz državne službe oficirji in uradniki, ki so v zvezi z narodno-socialističnim pokretom. Dr. Eckhardt je prejel informacije, po katerih se v narodno-socialistični organizaciji že dajejo navodila za nov prevratni poskus.

Madrid, 8. marca. a. General Miaja, po-veljnik obrambe Madrida, je izjavil poročevalcem listov:

Uporniki so davi začeli veliko ofenzivo v odseku Guadajalare. To je že njihov peti poskus večjega napada na prestolnico. Miaja je nato z nasmehom dodal: Bodite mirni. Vse je pripravljeno za odpor, tako na fronti ob Guadajalari in okolici Las Rozas, kakor sploh povsod.

Msgr. Tomo Zupan

Včeraj zjutraj ob 3.30 je prenehalo biti veliko srce, vse posvečeno narodu in njegovi prosveti. V svojem gradiču na Okroglem pri Kranju je za vedno zatisnil svoje trudne oči msgr. Tomo Zupan, najuglednejši narodni svečenik in najstarejši pisarni Slovenec, mož, ki se je uvrstil med one naše velike sinove, ki so za vse čase postali vzorniki najčistejšega rodoljubja. Iz njegovega tihega doma na Okroglem je ogrel tisoče in tisoče slovenskih src ogenj domoljubja, ki ga je prižgal Tomo Zupan. Dolga življenjska pot mu je bila odmerjena, dočkal je izredno visoko starost 97 let, ves naš narod pa je vest o njegovi smrti globoko pretresla, ker smo gledali v njem pravega naslednika slovanskih apostolov.

Življenje Toma Zupana vsebuje zelo važna poglavja slovenske zgodovine, naših vzorov in bojev ter naporov, ki so gradili pot do osvoboditve in narodne svobode. Tomo Zupan je bil narodni svečenik v pravem pomenu besede, najidealnejši vzgojitelj mladine in najpoštenjše narodni delavec.

Njegova življenjska pot

Rodil se je 21. decembra 1. 1839 v brezniški fari pod Stolom kot kmečki sin. Bil je sorodnik pesnika Franceta Prešerna in rojak vladike Ivana Pogačarja. Po domače se je reklo njegovi rojstni hiši pri Novakovi. Tomo je bil prvorojenec. Imel

Monsignor Tomo Zupan na mrtvaškem odru v kapelici svojega gradu

je dva brata, profesorja Ivana in poznejšega gospodarja Novakove domačije Matijo ter tri sestre. V Ljubljani je dovršil normalno in gimnazijsko. Za duhovnika je bil posvečen 14. marca 1. 1863 in novo mašo je pel na velikončni ponedeljek v brezniški župni cerkvi, kjer mu je govoril kanonik in profesor bogoslovja dr. Ivan Pogačar. Kot profesor gimnazije v Kranju in Ljubljani je deloval polnih 41 let in je bil najboljši vzgojitelj mladine. Posebno je navduševal svoje učence za materin jezik. Leta 1882 je postal član deželne šolskega sveta, po smrti škofa Pogačarja pa ga je nova struja izpodrnila in tudi Alojzijeve, kjer je deloval že kot bogoslovec, je moral zapustiti.

V Kranju je bil prvemestnik okrajnega šolskega sveta. Ljubljancem so ga na 1. 1885 izvolili v občinski svet, v katerem je deloval do leta 1891, ko je prostovoljno odločil svoje mesto. Vladika Pogačar ga je imenoval leta 1882 za pravnega konzistorijskega svetnika a papež Leon XIII. mu je podelil 1899 čast svojega tajnega komornika z naslovom monsignora.

V politiko ni nikdar posegel in zato bi morali vsi v enako svetlo luč gledati njegovo delo. Dvakrat je sicer kandidiral v državni zbor, a ni bil izvoljen. Kot član deželne šolskega sveta je mnogo koristil našemu šolstvu in naši prosveti, bo

jeval pa se je tudi z vso žilavostjo za naše narodne pravice.

Na čelu CMD

Slovensko samooobrambo je izžvalo tuje poseganje po naši mladini. Pogubo preteč oblak se je pokazal na našem obzorju 1. 1880; nemški »Schulverein« je naslednje leto je začel rovariti na Kranjskem z namenom, da bi raztegnil meje nemštva. Proti drznosti tega nemškega napadnega društva ni zalegla nobena interpelacija v deželnem zboru. Pomagal nam je zglede Čehov, ki so že 1. 1880 ustanovili svojo šolsko matiko ter tako odbili naval potujčevanja. S češkimi brati je bil Tomo Zupan v tesnih stikih, udeležil se je proslave tisočletnice prihoda slovanskih apostolov in tako je postal ustanovitelj naše narodnoobrambne družbe.

»Slovenski Narod« je 29. decembra 1884 objavil naslednjo vest: Društvo sv. Cirila in Metoda v podporo slovenskemu šolstvu se je ustanovilo v Ljubljani za vse slovenske pokrajine. Včeraj je bilo posvetovanje nekaterih rodoljubov, ki so vsi spoznali nujno potrebo, da se slovensko šolstvo energičneje kot doslej zlasti tam podpira, kjer se vzlic v zakonu izrečeni ravnopravnosti slovenski deci prvi pouk v tujščini sil. Posvetovalo se je potem o načelu in načrtu, po katerem bo društvo delovalo. Končno se je izvolil osnovalni odbor, ki ima sestaviti pravila ter jih predložiti vladi v potrjenje. V odbor so bili izbrani gg. L. Svetec, dr. Vošnjak, J. Murnik, prof. Tomo Zupan in I. Hribar.

Predsednik osnovalnega odbora Svetec je sestavil pravila družbe sv. Cirila in Metoda in ministrstvo je pravila 9. aprila 1. 1885 potrdilo. Osnovalni odbor je stopil na dan z ožikiem na narod; obrazložil je namen društva in njegovo potrebnost ter priporočal ustanovitev podružnic, ki naj bi izvolile zastopnike za veliko skupščino. Ta skupščina je bila na dan sv. Cirila in Metoda 5. julija 1. 1886 v Ljubljani in vojvoda naše obrambne armade, načelnik nove družbe, je postal

živahna beseda je vnela na skupščinah in podružniških zborovanjih. Izpod njegovega peresa je šlo nešteto beležk v liste, Zasnova je »Vestnik« in Knjižnico družbe sv. Cirila in Metoda. Vedno mu je bil pri srcu razvoj družbe. Posebno se je vesellil njenih ženskih podružnic. Od slovenskega ženstva je odvisen družbeni napredek ali pojanje. Tako je ugotovil sam 1. 1901. Boleli so ga napadi na družbo; obzirno jih je zavračal in pojasnjeval družbeno stališče. Za družbo je skušal pridobiti najvišje cerkvene dostojanstvenike, kar pa se mu ni posrečilo.

Mal položi dar domu na altar

geslo, ki ga je Tomo Zupan dal družbi, je obrodilo velik sad in omogočilo otvoritev velikega števila zavodov za rešitev slovenske dece. Ob njegovem odhodu 1. 1907 je šela družba 11 vrtec in 3 podpirane ter šole: petrazredna deška in petrazredna dekliška pri Sv. Jakobu v Trstu, štirirazrednica v št. Rupertu pri Velikovu, enorazrednica na Muti in slovenske vzporednice na zavodu šolskih sester v Mariboru. Položeni so bili temelji nadaljnega razvoja družbenega šolstva zlasti v Trstu. Prvomestnik Zupan, izkušeni šolnik, je budno pazil na družbene zavode in jih večkrat obiskal.

Njegovo književno delovanje

Tomo Zupan je prekosil glede na dobo pisateljstva vse slovenske književnike. Že 1. 1859, torej pred 78 leti je nastopil kot bogoslovec v Vodnikovem spomeniku s pesnitvijo »Trojni petek«, a v slovenskem pisanju se je vdal že na gimnazijski. V semenišču je bil sotrudnik »Lipe«, ki jo je tedaj urejeval dr. Strbenec. Po njemu je pisal zgodovinske in prirodoslovne razprave ter črtice najrazličnejše vsebine. Posebno rad se je oglašal v »Danici«, pri kateri je bil sotrudnik od 1. 1861, od 1. 1899 pa njen urednik. Veliko se bavil v rodoljubskih župnijskih knjigah, je prišel na sled staršem, vsem bratom in sestram slavnega čebelarja Antona Janše. Vse zbrane podatke je povil v zanimiv rokopis. Poglavitna točka njegovega književnega delovanja pa so spisi o njegovem slavnem sorodniku Prešernu. Nad pol stoletja je pobiral podatke o njem pri njegovih vrstnikih, najzadnje pa pri njegovi sestri Lenki in dveh njegovih nečakinjah. Vse to je razložil v svojem spisu »Kako sem nabiral Prešerna«. Ta spis je izšel v Knjižnici Družbe sv. Cirila in Metoda leta 1930, prve Zupanove članke o Prešernu pa je objavil »Slovenski Narod« že leta 1878.

Iz poslednje dobe je svedok Zupanove neumorne delavnosti rokopis, obsegajoč življenjske spomine nekdanjih gojencev Alojzijeve. 312 jih je opisanih, med

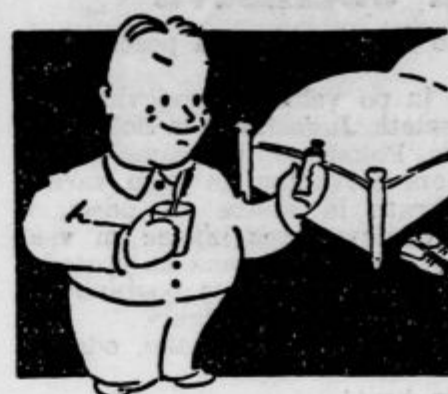

Bolgarski minister g. Dimo Kazasov pride danes v Ljubljano. (Glej članek na 2. strani)

Ob grobu Frana Gorazda

Ljubljana, 8. marca. Zdej, ko je zemlja sprejela truplo zaslužnega Frana Gorazda, naj sledi iz njegovega življenja in dela še nekaj skromnih podatkov: Dokler je živel, je mož odločno zavračal vsako priznanje. Ko so ga ob njegovi 70. letnici prosili, da bi dal o sebi kakšne podatke za spominski članek, je smehljaje odvrnil: »Kdor je za službo plačan, je mora tudi vestno vršiti. A tudi kdor prostovoljno dela za splošno korist naroda, izpolnjuje s tem samo svojo dolžnost, zakaj kdor hoče biti cel mož, mora tudi kaj žrtvovati za splošno korist brez misli na kako priznanje.«

Dokler je bil učitelj na deželi, je mnogo storil za sadjarstvo in vrtarstvo. S trgovskimi in obrtnimi nadarjenimi šolstvom se je mnogo bavil že od leta 1896. V tej stroki se je udeleževal v Kranju in v Ljubljani, kjer je služboval od leta 1902. Bil je dolga leta tudi strokovni učitelj za knjigovodstvo in trgovsko računstvo na gremijskih trgovskih šolah v Ljubljani. Da bi svoje znanje izpolnil, je obiskoval razne pedagoške tečaje izven Slovenije. Do leta 1909 v Sloveniji sploh nismo imeli lastnih trgovskih šol. Take šole so bile vse zasebne in v rokah Nemcev. Da bi se tudi v tem oziru osamosvojili, je v jeseni leta 1909 odprl svoj »Prvi slovenski trgovski tečaj za dekleta«. Negov zavod je bil organiziran povsem modernim in ko je zaradi tega nadkrilil že obstoječe nemške zavode, je seveda nastalo v ljubljanskih nemških krogih veliko razburjenje. Súdmarka, Schulverein, Deutscher Völkerrat in vse druge nemške

Človek nikoli vsega ne ve.

Mnogi ljudje si sicer zjutraj čistijo zobe, toda predno gredo spat pozabijo na to za zdravje važno delo. In vendar je temeljito čiščenje zob zvečer važnejše kot zjutraj. Sicer se začno ostanki hrane med zobmi kisati in povzročijo zobno gnilobo (karies), ki se je vsak boji. Zato zjutraj kot prvo in zvečer kot zadnje Chlorodont. Peneči ali ne peneči se Chlorodont, obe kvaliteti sta enako dobri. Domači proizvod.

Chlorodont

njimi blesteča imena: Svetec, Levstik, Jurčič, Mencinger, Detela in drugi. Kakor ta spis, tako je tudi njegov komentar šematizmu ljubljanske škofije iz leta 1858 neprecenljiv vir slovenskemu prosvetnemu zgodovinarju.

Zupanov dom

na Okroglem je lepo zavetje slovenske kulture in zgodovine. Posebno važna v njem je Prešernova soba s Prešernovo zapuščino. Tam vidiš posteljo, na kateri je objel smrtni sen našega največjega pesnika. V sobi so še miza, omara, dva stola in kavin mlinček, vsa Prešernova zapuščina. Največja zanimivost sobe pa je brezdomno krasno rezljana skrinjica, v kateri so shranjena Prešernova pisma in spricvala ter njegov rokopis »Krst pri Savici«.

Po stenah Prešernove sobe visijo razne diplome monsignorja ter posmrtna oznaka slovenskih pisateljev. Diploma monsignorjevega častnega meščanstva mesta Kranja ima sliko slovanskih apostolov in besedilo: Dedščino očeta ohrani nam, gospod! V čast slovanskima apostoloma je posvečen oltar domače kapelice, na katerem je imel monsignor svoj novomašniški šopek, ki bo po njegovem naročilu šel zdaj za njim v grob. V Prešernovi sobi je monsignor na steni pripravil tudi prostor za svoje posmrtno oznanilo. Ne, koč ga je obiskal prijatelj Luka Svetec. Pri pogledu na posmrtno oznanilo mu je dejal: Zdej boš pa svojega pridejal. Veliko sem jih že pokopal, nazadnje bom pa še tebe, mu je monsignor odgovoril.

Tako se je tudi zgodilo. Zdej pa pride na vrsto monsignorjevo posmrtno oznanilo, ne bo pa na njem stalo zapisano: V starosti sto let je preminil, kakor je monsignor včasih želel.

Dragocena in zanimiva je monsignorjeva knjižnica. Največji biser so Prešernovi rokopisi, med njimi pisma ki jih je pisal Prešeren staršem z Dunaju — edin ohranjen zglede Prešernove proze. Knjižnica obiluje na slovenskih redkih in starejših dobe, so pa v njej tudi novejša in najnovejša dela, ki pričajo o Zupanovi negasi ljubezni do slovenskega naroda, njegove kulture in njegovega slovstva.

Tomo Zupan, zadnji iz Pogačarjeve generacije, je mrtev. Naključje usode je hotelo, da je umrl on, veliki učitelj na isti dan, kakor pred dvema letoma njegov veliki učenec in soborec, bivši trnovski župnik Vrhovnik. Samo še kratek čas bo ostal Tomo Zupan v svojem domu. Njegovo truplo bodo z Okroglega prepeljali v Ljubljano, kjer bo pogreb v sredo ob 15. iz Alojzijeve kapele na Poljanski cesti.

Tomo Zupan je mrtev, a njegov duh mora živeti med nami, da bo počaščena njegova plemenitost in zaslužnost, da se mu vsaj malo oddolžimo, mi, ki še živimo, in da bodo oni, ki pridejo za nami, imeli vzornika in vodnika.

ustanova so pritisnile na deželno vlado, da bi zabranila »Prvi slovenski trgovski tečaj«. Brezobzirna gonja pa ni uspela in zavod je v nekaj mesecih zaslovel po vsej Sloveniji. Iz zavoda je izšlo na stoletje slovenskih deklet, ki so kot izborni usposobljene pisarniške delavke uslužbene v raznih trgovskih podjetjih in javnih službah po vsej Jugoslaviji.

Gorazd je že leta 1910 izdelal tudi celotni učni načrt za osnivanje podobnega trgovskega tečaja v Trstu. Tečaj je otvorilo tamošnje združenje slovenskih trgovcev in tudi ta šola je sijajno uspevala. Tudi na tujsko-prometnem polju se je Gorazd mnogo udeleževal. Začetki tega njegovega dela so bili že v letu 1900. Gorazd in njegov tudi že pokojni svak lekarnar Trnkovec sta po lastni iniciativi pošiljala prospekte s slikami Kranjske na vse strani v bivši Avstriji in Gorazd je že leta 1905 pisal slovenske brošure v prosep tujskega prometa. Več let je deloval v tajništvo deželne zveze za tujski promet. Stokovno je organiziral tudi našo gostilničarsko šolo, katere voditelj je bil skoro 10 let. S posebnim ozidrom na tujski promet je vodil posebne gostilničarske tečaje. Takoj po prevratu je or-

nač. »Gostilničar«, »Obrtni vestnik«, »Plavinski vestnik«, »Kmetovalec«, itd. Slava Franu Gorazdu!

Janez Levec

Ljubljana, 8. marca.

V jutrnjih urah je po dolgi bolezni umrl v zavetišču sv. Jožefa na Vidovanski cesti šolski ravnatelj v p. Janez Levec, komaj dva meseca po smrti svojega ožjega rojaka Frana Gabrška, s katerim ga je vezalo toplo prijateljstvo iz otroških let.

Z Janezom Levcom, ki je dosegel častitljivo starost 82 let in ki je bil v Ljubljani

in povsod, kjer je služboval, dobro znana, markantna osebnost, lega v grob spet eden iz stare učiteljske garde, ki ji je bilo naloženo, orati tedaj še pusto in zapuščeno ledino našega osnovnega šolstva. Rodil se je v idilno-romantičnih Radomljah dne 10. maja 1855. Po dovršeni osnovni šoli in po petih razredih gimnazije je vstopil na ljubljansko učiteljsko in leta 1876 je postal osnovnošolski učitelj. Njegovo prvo službeno mesto je bila Borovnica pri Ljubljani. Odtod ga je po dveh letih zaneslo v nemški Murau na Zgornjem Štajerskem, mimogrede pa je nekaj mesecev poučeval še v znanem nemškem Waldherrjevem institutu v Ljubljani. Nekaj let je učiteljeval še v Kapelah pri Radgoni, pa v Mokronogu in Boštajnu na Dolenskem. Po tem kratkem romanju se je pokojni Levec ustavil v Radečah pri Zidanem mostu kot učitelj in nadučitelj za celih 20 let, nato pa je prišel leta 1901, za učitelja na Vrtačo v Ljubljani. Po 10 letih službovanja v Ljubljani je postal vodja IV. mestne osnovne šole na Prulah in na tem mestu je ostal do svoje upokojitve leta 1924. V Radečah in Ljubljani je poučeval tudi na obrtno-nadaljevalni in kmetijskih tečajih. Mnogo se je ukvarjal z lepomisjem in je bil v tem predmetu kar nedosežen mojster.

Kot vesten in sposoben učitelj in voditelj je prejel od nadrejenih šolskih oblastev več laskavih priznanj za dosežene uspehe, kot odločnega zagovornika učiteljskih pravic in pobornika za napredek šole pa ga je učiteljsvo izbralo za svojega zastopnika v krškem in ljubljanskem okrajnem šolskem svetu. Bil je mlajši brat obih slovenskih pisateljev, slovstvenega zgodovinarja Franca in pravika Antona. Kakor ona dva se je tudi pokojni Janez mnogo literarno udeleževal. Že kot dijak je sodeloval pri raznih dijaških in drugih mladinskih listih, a tudi pozneje je bil priljubljen sotrudnik naprednih in učiteljskih listov. Po svojem rojstnem kraju je za vse življenje ohranil ljubezen do prirode, in vse dokler ga ni bolezen priklenila na sobo in na posteljo, je rad obiskoval naše planine. Pokojniku, ki nikdar v svojem življenju ni zatajil odločnega naprednega mišljenja, bo velik kor znanec in prijatelj, pa tudi vsa naša kulturna javnost, ohranila časten spomin.

Smrt častitljivega starega šolnika

Cerklje pri Kranju, 8. marca.

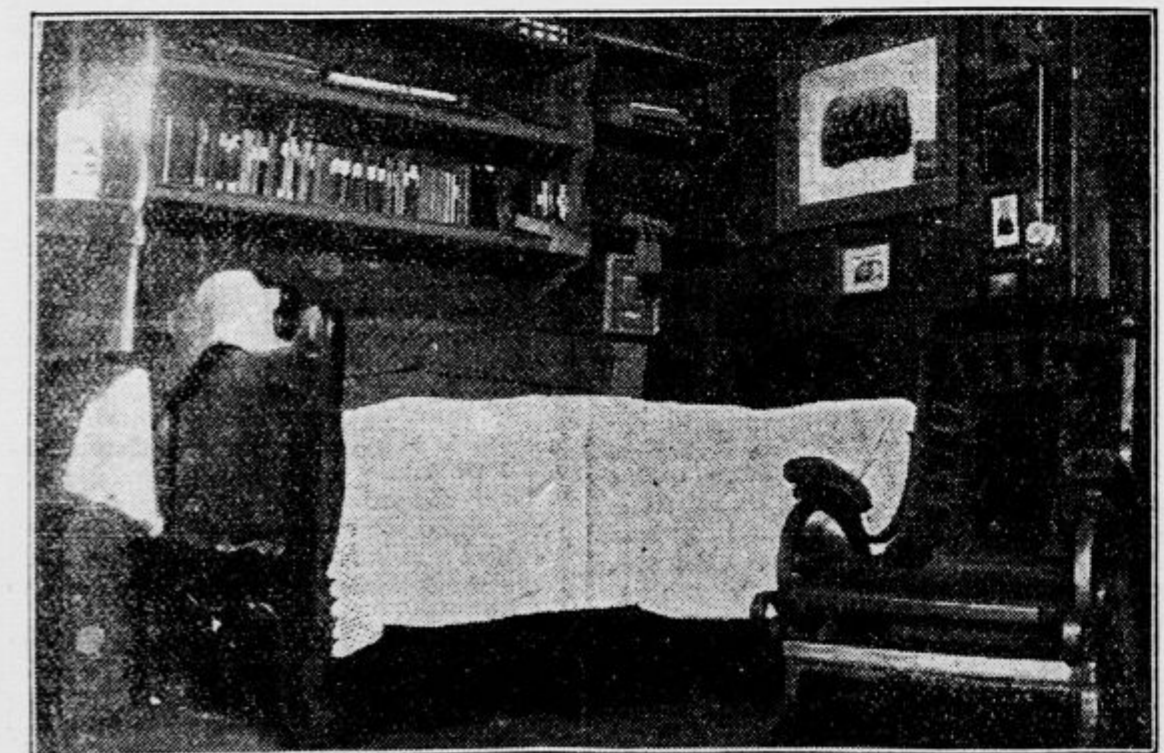
V soboto je umrl pri svoji hčerki, učiteljci v Cerkljah pri Kranju, upokojeni nadučitelj g. Fran Zaman. Dočkal je visoko starost 85 let. Pokojnik je bil doma iz Smartnega pri Litiji. Bil je šolski vrstnik pokojnega dr. Ivana Tavčarja in senatorja Ivana Hribarja, s katerima ga je vezalo veliko prijateljstvo. Učitelj je bil postal že bolj v letih in je vsvo službeno dobo prebil v postojnskem okraju, nekaj časa na Ubelskem, a najdalje v Hrenovcah pri Postojni.

Rajniki je bil zaradi svoje šegavosti in dobrohotnosti splošno priljubljen. V prostem času se je mnogo pečal s sadjarstvom. Mišljenja je bil zmerom odločno naprednega. Njegova družina je bila številna, saj je štela 16 otrok, kar mu je povzročalo velike skrbi, a bil je kljub temu vedno dobre volje. Izmed njegovih potomcev jih je nekaj v Ameriki.

Po vojni je optiral za italijansko državpač mogel ločiti od priljubljenega mu Kranja. Dobival je italijansko pokojnino, a ostal je z vsem srcem zavezan Slovenec. Svoje večno počivališče je dobil zdej v svobodni slovenski zemlji, v Cerkljah. Bodi mu ohranjen časten spomin!

Bodoče matere morajo skrbeti, da se izognejo vsaki lenivosti prebavil, posebno zapeki, z uporabo naravnega »Franz-Josefove grenčice«. — »Franz-Josefova« voda se lahko pije in deluje v kratkem času brez neprijetnih pojavov.

Ogl. reg. S. br. 16. 480.

Pokojnikova spalnica s posteljo, na kateri je umrl. Poleg postelje »kočljica«, naslonjač, v katerem je najrajši poslednja leta posedal

1745: Orkestralna glasba. — 1950: Čelo in klavir. — 2030: Humor. — 2130: Lahka glasba s ploščo. — Zagreb 1715: Klavirski koncert. — 220: Plošče. — 2030: Prenos iz Ljubljane. — 2220: Plesna muzika. — Praha 1920: Lahka glasba. — 2005: Simfoničen koncert. — 2220: Plošče. — Varšava 1956: Koncert orkestra. — 21: Chopinove klavirske skladbe. — 2130: Bachove kantate. — 2215: Plošče. — Dunaj 12: Plošče. — 1605: Lahka glasba. — 1705: Sodobni avstrijski skladatelji. — 1930: Avstrijski glasbeni centri. — 2040: Koncert vojaške godbe. — 2220: Plošče. — 2245: Masecneti »Monne« (4. dejanje). — Berlin 18: Prenos iz Stuttgarta. — 1915: Zabaven program. — 2050: Mladinske pesmi. — 21: Nepozabne besede in melodije. — 2230: Lahka godba in pihala. — 1915: Ura postre glasba. — 2045: Koncert orkestra in solistov. — 2230: Nočni koncert. — Stuttgart 18: Mešan glasbeni program. — 2045: Humoreske. — Gramofon. — 2115: Violinske skladbe (plošče). — 2230: Lahka in plesna muzika. — 24: Nočni koncert.

Pred Hitlerjevo vilo na Bavarskem

Turisti postajajo pred vhodom k Hitlerjevi vili v Berchtesgaden

Popravljeni zemljevid

Rymillova odprava se vrača iz Grahamove dežele

Redkokdaj se dogaja, da bi mogla kakšna znanstvena ekspedicija skoraj vsem prednicam v svojem področju dokazati, da so se motile. To je pa dosegla angleška ekspedicija, ki je pod vodstvom J. L. Rymilla dve leti vršila svoje delo v Grahamovi deželi.

Po mnogih poletih in vožnjah s sanmi je mogel Rymill s svojimi sodelavci dokazati, da Grahamova dežela ni otok, kakor so menili dotlej, temveč polotok, da je Dežela Aleksandra I. dosti večja, nego so mislili, in da ni Hearstova dežela nič drugega nego obrežno ozemlje med Grahamovo deželo in Deželo Aleksandra I. Zadnji polet pa je prinesel še eno presenečenje:

Tako zvani Craneov preliv ni noben preliv. Doslej je bil ta preliv zarisana na vseh kartah Južnega tečaja. Ločil naj bi Severno Grahamovo deželo od Južne. 13. februarja je vodno letalo Rymillove odprave preletelo vse to ozemlje in je našlo na mestu domnevanega morskega preliva zaledenelo dolino. Vsa Grahamova dežela, ki so jo smatrali doslej za otoško skupino, je v resnici eno samo ozemlje in del antarktične celine. S tem zadnjim odkritjem je odprava končala svoje delo. Matična ladja »Penolae« je že priplula do glavnega taborišča, d. analozi mostvo in njegovo opremo. V začetku aprila upa Rymill biti že v Južni Georgiji, od koder se bo mala ladja obrnila potem proti domovini.

Židje v ruski diplomaciji

Poročevalski urad Anti-Kominterne navaja seznam židovskega življa v ruski diplomaciji. V Angliji zastopa Rusijo Majski-Steinmann, v Italiji Stein, v Ameriki Trojanovski, po vsej priliki žid, ki ima tudi židnjo za ženo, v Toldiju Jurenjev-Ganfmann, v Španiji Galkis, v Stockholmu Kolontajeva, ki je napol židinja. Poslanik v Pragi Aleksandrovski ni žid, a ima židnjo za ženo.

Od 28ih ruskih zastopnikov, ki delujejo v diplomatskem resoru v inozemskih državah, so vse glavne niti zunanje politike v židovskih rokah. Le v nekaterih manjših državah niso diplomatski predstavniki židovske vere, n. pr. v Bolgariji in Danski. Izjemo med evropskimi prestolnicami tvori samo Pariz. Tam imajo sovjeti poslanička Potemkina, toda tudi on je obdan od štaba židovskih sodelavcev.

Šest milijonov organiziranih brezbožnikov

Vatikansko glasilo »Osservatore Romano« objavlja statistične podatke o gibanju brezbožnikov v Rusiji. Propaganda za ateizem je doslej v toliko uspeha, da se ji je posrečilo organizirati šest in pol milijona brezbožnikov. Značilno je, da je med njimi ena tretjina mladih ljudi izpod 18. leta starosti, ostali pa so stari od 18 do 30 let. Vatikanski list povdarja, da predstavljajo organizirani brezbožniki v Rusiji eno dva in dvajsetino prebivalstva. Milijon organiziranih brezbožnikov odpade na rdečo armado.

Ura baronice Večere

Pri draguljarju Csajaghyju v Budimpešti se je zglasil neki poljedec in mu ponudil dragoceno uro v nakup. Ura je bila zlata in posuta z briljanti.

Ko jo je draguljar odprl, je v nji v svojo presenečenje odkril napis: »Baronica Mary Vetsera«. Pozvedoval je, od kod je prišla ura poljedelcu v roke, in je ugotovil, da je iz rok posestnice baronice Stricove, ki je bila neakinja Mary Večere, ljubavnice avstrijskega prestolonaslednika Rudolfa. Baronica jo je podarila kmetu. Ker draguljar ni imel toliko denarja, kolikor ga je zahteval prodajalec, išče ta sedaj drugega kupca.

Stroj za pomivanje posode

Nove hiše v Stockholmu ne opremljajo samo z električnimi hladilnimi napravami, temveč tudi s stroji za pomivanje posode. Te stroje je izumil švedski tovarniški ravatelj E. Bild.

Električni pomivalnik je visoka, pravokotna omara, ki ima spodaj predal, v katerega se krožniki in druga posoda postavi pokončno, da se moreta voda in umazanost odtekat. Posoda se preplavi najprvo z vročo vodo, ki odnese največjo umazanost. Potem se posoda obrizga z mnogimi tankimi curki s temperaturo 90 stopinj. Nato se očiščena posoda s toploto posuši. Treba jo je samo še malo obrisati, da dobi zadnji blešč. Priprava ima za sedaj samo ta nedostatek, da je zelo draga. Velja kakšnih 7.000 Din.

Albanske muslimanke odložijo feredžo

Muslimanski svet v Tirani je imel zborovanje, na katerem je sklenil uvesti akcijo za odpravo feredže pri muslimankah. Svet je pozval vlado, naj ga podpira pri izvedbi te reforme, ker muslimanska vera nima določbe, ki bi terjala, da mora imeti ženska zastrt obraz.

Uganka milijonov agenta smrti

Zaharov je zapustil mnogo manj, nego so vsi mislili

Ko je Basil Zaharov, oboroževalni magnat, v novembru lanskega leta umrl, so menili, da je ostavil imetje v višini kakšnih 10 milijonov funtov šterlingov. Do danes pa ni nihče zvedel, kje naj bi bili ti kupi milijonov.

Sele sedaj se je razvedelo, da je ostavil na Angleškem samo imetje v vrednosti 193.103 funtov. V Franciji sta njegovi pastorki izjavili, da je jima zapustil samo

100.000 funtov, in sicer v zemljiščih. Na Francoskem seveda ni zakona, ki bi koga prisilil, da bi izpovedal pravo višino svoje dedščine in tako ne bo javnost bržkone nikoli natančno zvedela, kakšno je bilo imetje pokojnega agenta smrti.

Angleški finančni strokovnjaki so precej presenečeni, da ni skrivnostni milijonar na Angleškem ostavil več nego 200.000 funtov, oziroma še manj. Grofica d'Ostrog, ena izmed obeh sester, ki sta dedični imetja na Angleškem, je izjavila, da so vse vesti o pravičnem bogastvu nekdanjega kralja oboroževalcev bajke. Res je bil bogat, pa nikakor ne v takšni meri, kakor so govorili. Tudi ona potrjuje, da njegovo imetje na Francoskem ni več vredno nego 100.000 funtov.

Električna kurjava v pasjih kočah

Američani imajo radi pse in se trudijo, da bi jim življenje napravili čim bolj udobno. Industrija za pasje potrebščine tam dobro zasluži, neredko se tudi dogaja, da psi spreminjajo svoja »oblačila« in da ne zaostajajo po eleganci prav nič za svojimi gospodaricami.

Poleg mnogih bolnišnic za pse imajo v Ameriki tudi številne restorane, kjer servirajo psom najrazličnejše slaščice. Imajo avtomobile z vgrajenimi pasjimi kočami in »klimatskimi napravami«, to se pravi, da vlada v teh kočah po zaslugi elektrike stalno normalna temperatura, da je v njih zrak stalno dovolj čist in pravilno vlažen. Takšna kočica velja sicer tudi 1000 dolarjev, toda to pri ljudeh, ki si stvar lahko privoščijo, itak nima nobene vloge. Skratka ameriškim psom gre v splošnem bolj nego danes n. pr. večini evropskih ljudi.

Zastrupljeni komik

Filmski komik Tramel se je pri snemanju nekega filmskega prizora v Parizu nehote zastrupil. Igrati je moral vlogo pijanca, ki seže večkrat po steklenici pijače. Ko je napravil prvi krepak požirek, pa se je zvil in padel na tla od silnih bolečin. Režiser je odredil preiskavo. Dognali so, da je bila v steklenici črna kava, kateri so zaradi konserviranja dodali formola. Tramel so morali odpeljati na kliniko. Njegovo življenje je v nevarnosti.

Poplave za dobro voljo

Kakor kaže ta slika, ne jemljejo v Ameriki velikih poplav tako tragično kakor se je zdelo na prvi pogled. Vsaj v kalifornijskih Benetkah so si damice privoščile takšne-le zabavne ekskurzije na vodnih smučeh

Majhen otok — velike skrbi

Italija utrjuje Pantellerio med Sicilijo in Afriko

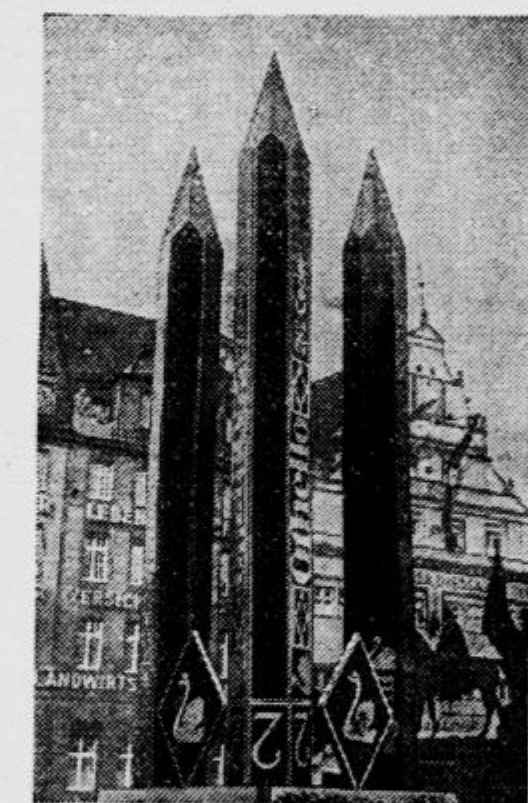
Angleško-italijanski sredozemski sporazum ni tako trdna stvar, da bi nekega dne zavoljo kakšne majhne malenkosti ne razpadel. Anglija in Italija se navzlic vsem oficijalnim lepim besedam vendarle gledati po strani in druga druga ne zaupata.

Ta čas zasleduje Anglija s posebno pozornostjo vesti o italijanskem utrjevanju otoka Pantellerije. Baš v zadnjem času je Italija tujim letalom prepovedala polet nad tem otokom. Otok Pantelleria je majhen, meri po površini komaj 45 štirjaških milj in leži 96 km od sicilske, pa 70 km od afriške obale. Njegov položaj je strateško torej takšen, da Angliji lahko brez nadaljnega povzroča hude skrbi, posebno ker Italijani nič ne prikrivajo svo-

jega namena, da bi iz Pantellerije napravili drugo Malto.

Se nedavno se je malokdo zanimal za ta otok. Med abesinsko vojno, v dobi sankcij, pa so Italijani razglašili, da so ga začeli utrjevati. Na otoku je več sidrišč, ki jih je z obreznimi baterijami lahko braniti, precej lahko je tudi zgraditi pristanišče za velike ladje. V ostalem so priljubili Italijani v svoj utrjevalni načrt v tem delu Sredozemskega morja tudi otočka Linosa in Lampedusa zapadno od Malte. S temi oporišči in z letali ter podmornicami bi bila Italija v primeru vojne sposobna izvršiti izredno nevaren napad proti angleški sredozemski zvezi z Indijo, kar priznavajo tudi angleški strokovnjaki sami.

Reklama za svinčnike

Ob sedanji velesojemski prireditvi v Ljubljani opozarjajo podjetni tvorničarji na svoje izdelke s to učinkovito reklamo

Poljub škodujejo srcu

Dr. Louis Laplace iz Filadelfije je imel predavanje, v katerem je med drugim na podlagi večletnega opazovanja trdil, da poljubi zvišujejo krvni pritisk in da s tem stalno ogrožajo srce. Napenjanje srca in njegovo zvečano delovanje ob današnji moči poljubovanja ne moreta biti brez posledic in gotovo škodujeta splošnemu zdravstvenemu stanju ljudi. Njegove trditve so imele, če drugega ne, vsaj to posledico, da je mladi zdravnik postal ena najbolj znanih osebnosti v Zedinjenih državah — vsaj za kratek čas.

Kazen za umor v diplomatovem stanovanju

V Pragi se je končala razprava proti madžarskemu državljanu Beli Szaboju, ki je bil obtožen, da je v stanovanju vojaškega atašee madžarskega poslanstva v Pragi umoril njegovo gospodinjko Margareto Wandersteinovo. Porotniki so potrdili z večini glasov, da je šlo za navaden umor in sodniki so Szaboja obsodili na dvajset let težke ječe.

Odlikovani rešitelji

To je sedemletni Gilbert Rest iz Pariza, ki je prejel srebrno in bronasto kolajno Carnegejeve ustanove za hrabro rešitev otroka iz valov deroče reke

A N E K D O T A

Bogati marki Aberdeenski se je vozil nekega večera z nekim drugim gospodom v spalnem vozu. Naslednje jutro ga je sopotnik vprašal: »Oprostite, prosim, da vas vprašam: ali ste bogati?«

Marki je odgovoril: »Nu, na leto lahko potrosim nekoliko sto tisoč funtov.«
»Potem dovolite, da vam dam nasvet: je menil sopotnik: »Če bi bil jaz tako bogat kakor vi in bi tako glasno smrčal kakor vi, tedaj bi najej sam ves oddelek in bi sopotnikov ne motil v spanju.«

VSAK DAN ENA

»Gospodična Fifi, že dolgo se pripravljam, da vam zastavim neko vprašanje...«
»In jaz sem že dolgo pripravljena, da vam odgovorim nanj.«

Chantecor

Deset let pokore za zakonolom

Kakor poročajo nemški listi, bodo v novem nemškem kazenskem zakoniku zvišali kazen za zakonolom, ki je znašala doslej največ šest mesecev, na deset let. Ta zakon se ne bo dal več spremeniti v denarno globo. Novo bo tudi to, da se zakonolom ne bo zasledoval samo na ovadbo prizadete osebe, temveč da ga bodo smatrali kot napad na državno ustanovo, torej kot oficijalen zločin. Prizadeto osebo bodo samo še zaslišali.

Razstava kraljevskih spominkov

Ob priliki kronanja angleškega kralja bodo odpri v Londonu razstavo kraljevskih spominkov, za katero se prireditelji prejel že več nego tisoč predmetov iz vseh delov sveta. Tu bodo razstavili n. pr. bronastege leva iz palače Daria in posebnosti iz otroških let sedanje angleške kraljeve dvojice. Med drugim bodo obiskovalci lahko videli tudi predmete, ki so v zvezi s tragičnimi zgodovinskimi dogodki, n. pr. križ, ki ga je nosila Marija Stuart na svoji poti do morišča, prstan, ki ga je nosil Karel I. v ječi, in molitvenik avstrijske cesarice Elizabete.

Oboroževanje ustavlja javna dela

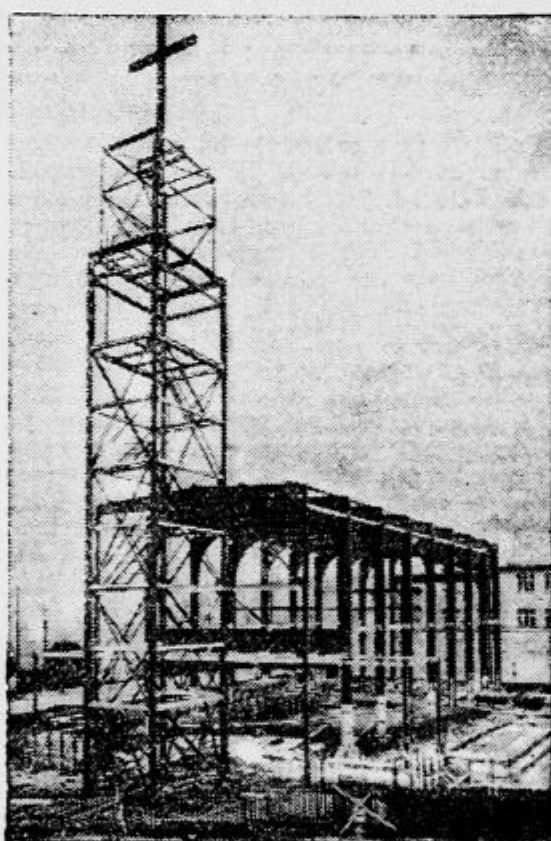
Na javnem zborovanju v New Castlu je angleški minister sir Thomas Inskip izjavil, da bo morala angleška industrija zaradi oboroževanja odložiti vsa druga javna, zlasti gradbena dela. Pomanjkanje jekla je že zdaj občutno. Finančni minister Neville Chamberlain pa je imel v Edinburghu govor, med katerim je izjavil, da bo zaradi oboroževanja v naslednjih letih nemogoče izvesti vsako socialno akcijo.

Vljudnost med bratoma

Windsorski in Kontski vojvoda ob sedanjem obisku na Dunaju

Cerkev iz jekla

V Moravski Ostravi, ČSR, gradijo cerkev iz jekla, prvo to vrste na Češko-Slovaškem. Zvonik bo visok 28 m

Zanimivosti iz angleškega državnega proračuna

Draga pogostitev tujcev na kronanskih svečanostih

Angleška vlada je objavila civilni državni proračun za novo poslovno leto, ki se prične 1. aprila. Ta proračun obsega, kakor je razvidno že iz njegovega naziva, vse državne nevojaške izdatke.

Nasproti lanskemu letu se je račun teh

izdatkov zvišal za 32 milijonov funtov ter znaša 494.2 milijona. A tudi v tem proračunu so vsebovani nekateri, čeprav majhni izdatki za oboroževanje, in sicer v proračunu notranjega ministrstva, ki zahteva 5.7 milijona funtov za zaščito civilnega prebivalstva zoper letalske napade. Za zunanji urad bodo znašali stroški 138.000 funtov, to je okroglo 40.000 funtov manj nego v preteklem letu. Zmanjšali so se tudi izdatki za Društvo narodov za kakšnih 130.000 funtov in bodo znašali 144.000 funtov. Za svečanosti ob priliki kraljevega kronanja bodo izdali še 300.000 funtov. Pogostitev inostranskih obiskovalcev, ki je veljala v tekočem poslovnem letu le 7000 funtov, bo zahtevala v novem letu 40.000 funtov.

Padec čez steno

350 m globoko

Neki smučar, ki se je pripeljal z žično železnico na Reitenschwangmortal je padel z neke skale na Nebelhornu 350 m globoko. V trenutku nesreče je bila v tem kraju nevihta s snegom, tako da niso mogli ugotoviti, kam je nesrečnik priletel. Kdo je bil turist in odkod je doma, doslej še niso mogli ugotoviti.

Dietrichova se poameričani

Filmska igralka Marlena Dietrichova je zaprosila za ameriško državljanstvo, ki naj odpravi gotove ovire pri njenem filmskem udejstvovanju.

Postani in ostani član Vodnikov družbe!

A. Christl:

Spomini ekselence
Muholovceva

Roman

Anthony je odšel nazaj v čolnarno, in kmalu nato sta se srečala s Culico in lordom Caterhamom.

»Ta gospod je moj prijatelj, Culica,« je rekla Virginija.

»Bodi prijazna z njim.«
Culica je premerila Anthonyja z očmi in se nato obrnila k Virginiji, kakor da ga vobče ne bi bilo: »Le kje zmerom iztakneš te čedne moške, Virginija? Kako to delaš, kaj?« je nevoščljivo vprašala.

»Kar imej ga,« je rekla Virginija. »Jaz pojdem s tvojim očetom.« Segla je lordu, ki se je tega očividno razveselil, pod pazduho in ga odvedla.

»Ali tudi govoriš?« je Culica vprašala. »Ali ste samo močni in molčeči?«

»Ali govorim?« je dejal Anthony. »Kramljam. Mrmram. Zborim — kakor potoček na travniku, veste. Časih zadajam celo vprašanja.«

»Kakšna na primer —?«

»Kdo stanuje v drugi sobi na levi, začeni od hišnega vogala?«

»Kakšno čudno vprašanje!« je vzdihnila Culica.

25

»Kar radovedno me dela. Počakajte — da, to je soba mademoiselle Brunove, naše francoske vzgojiteljice, ki kroti moji mlajši sestrici Dulcie in Daisy. Pred dvema mesecema je prišla k nam, ko smo bili na školskem.«

»Ha!« je vzdihnil Anthony. »Nekaj mi je zadišalo.«

»Bog daj, da bi kmalu zadišalo po kosilu,« je rekla Culica. »Ali moram moza iz Scotland Yarda povabiti, naj z nami obeduje, gospod Cade? Nikoli še nismo imeli umora v hiši. Razburljivo, kaj? Škoda, da ste se mogli oprati vsakega suma. Zmerom sem se želela seznaniti s kakim moralcem, da bi videla, ali so res tako genialni in očarljivi kakor v feljtonskih romanih. Moj Bog! Kaj je pa to?«

»To« je bil avtomobil, ki se je blizal gradu; dva moza sta sedela v njem. Eden je bil velik, plešast črnobradec, druga pa manjši, mlajši človek s črni mi brki. Anthony je le-tega spoznal in veselo pripomnil: »Če se ne motim, je to moj stari prijatelj, baron Lolopretcy.«

»Tako, to je tisti gospod vratolomnega imena?« je odvrnila Culica. »Da ga vsaj ne bi popoldne meni obesili na vrat — ko sem se že vse jutro morila s Isaaksteinom. Naj George sam opravi svoje umazane posle, in vrag naj vzame politiko! Ne zamerejte mi, gospod Cade, a vidim, da moram iti svojem ubogemu očetu na pomoč.«

Anthony je gledal za njo in si zamišljeno prižgal cigareto, ko mu je udaril na uho rahel šum. Stal je pri čolnarni, in slišati je bilo, kakor da bi

se nekdo na vso moč boril, da ne bi kihnil.

Hitro je vrgel Anthony upihnjeno vžgalico od sebe ter lahkih nog in neslišno planil okoli vogala čolnarne. Tam je našel moza, ki je klečal na tleh in pravkar vstajal. Imel je naočnike in svetlo površnik, drugače se je pa odlikoval s črno šiljasto bradico in malce gizdalinskim vedenjem.

»Kaj delate tu?« ga je vprašal Anthony.

»Prosim za zamer,« je z močnim tujskim privzokom rekel neznanec. »To je, da bi se rad vrnil k 'Veselemu cricketovcu', pa ne najdem poti.«

»Nu, po vodi ne pridite tja,« je s poudarkom odvrnil Anthony. »Tamle je skozi park javna pot, ta konec je pa zaprt in tujcem prepovedan. Pojdite okoli jezera in potem naravnost. Torej stamujete pri 'Veslem cricketovcu'?«

»Da, od davi. Najlepša hvala!«

»O, prosim. Upam, da se niste prehladili pri klečanju v mokri travi. Že zdaj kihate! In še nekaj: kihanja ne sme človek nikoli zatajevati. Prav ondan mi je rekel slaven zdravnik, da je strašno nevarno. Klanjam se!«

»Drugi sumljiv tujec iz kmečke gostilne,« je sam pri sebi mrmral Anthony, ko se je vračal proti gradu, »in še takšen, da ga ne vem kam dejati. Člamu Rdečega popka sicer ni podobem. Hm! Najprej francoska vzgojiteljica, zdaj pa skrivnostni Francoz, ki v parku vleče na uho. Za tem se nekaj skriva!«

Na terasi je srečal očividno hudo potlačene lorda Caterhama, ki je spremljal nova došleca.

Obraz potrtega hišnega očeta se je precej zjasnil, ko je zagledal Anthonyja. »A, tukaj ste. Vas smem seznaniti? Baron — eee — eee — in stotnik Andassy. Gospod Anthony Cade.«

»Gospod Cade?« je ponovil baron in vzdignil obrvi. »Zdi se mi, da nisem —«

»Dovolite mi nekaj besed v štiri oči, gospod baron,« je Anthony odvrnil in stopil z njim v kraj. »Priznam, da sem prišel na Angleško pod tujim imenom. To utegne biti nepravilno, a je za vas brez pomena. Želeli ste videti moza, ki je imel spomine grofa Muholovceva, in ta moza sem bil jaz. Da jih nimam več, vam utegne biti znano. Kdo si je izmislil to ukano, baron? Vi ali vaš predstojnik?«

»Njegova Visokost sam, in vztrajal je pri tem, da jo osebno izvrši.«

»Noben poklicni zločinec ne bi bil znal bolje. Ali smem vprašati, kje so zdaj spomini?«

»Mislim — mislim, da so sežgani.«

»Samo mislite —?«

»Njegova Visokost jih je obdržal. Hotel jih je prebrati, nato pa sežgati; in ker se v mučnikovi zapuščini niso našli, je najbrže tako storil.«

»Hm!« je dejal Anthony. »Kakor ste menda slišali, sem sam nekoliko zapleten v ta zločin in moram oprati svoje ime s tem, da pomagam najti pravega morilca. Zdi se mi, da utegne biti želja, dobiti spomine v roke, nagib tega dejanja. Zato vam odkrito povem, da je še vedno moj namen, izročiti rokopis dne 13. oktobra založniku.«

SPORT

Burna nogometna nedelja

Vprašanje državnega prvaka je še vedno odprto — Kako je bilo v Kranju

S predvčerajšnje nedelje smo kar na mah spopili v popoln nogometni obrat. Korak v letosnjo pomlad je bil za nogometaše lahek in zgoden, toda buren, skoro revolucijsen.

Liga. Naša najmočnejša nogometna konkurenca je tekmovala v kompletnem sporu. Zmagala so vseskozi moštva, ki so igrala doma, niti ene pike ni odneslo nobeno gostujoče moštvo. Posledica tega kola in te okolnosti je kaj drastična: v tabeli je nastalo tako močno prerivanje, da ni ostalo razven prvega in poslednjega ki se nista dala premakniti pod nobenim pogojem niti eno moštvo na dosedanjem mestu. In še eno posledico moremo zabeležiti: začelo se je z veliko jasnostjo kazati konture bodoče grupacije v tabeli, ki bo razpadla v tri dele, a v vsakem delu bo huda bitka za poedina mesta. Nekateri komentari o nedeljskih rezultatih sicer že preveč samozvestno ali vsaj tvezano lomijo palice nad tem ali onim moštvom, toda položaj še davnio ni dokončen. Po vsej priliki se bodo tri skupine tako razdelile: vodstvo bodo prevzeli Gradjanski Hajduk in BSK, sredi tabele se bodo borili Jugoslavija, Sarajevska Slavija in BASK, ostali štirje bodo koncem tabele v hudi borbi; za mesta morja z izjemo Concordije ki bi se morala zelo energično vtrči v borbo če bi hotela malo višje od poslednjega mesta.

Kakor bo tudi borba za sredino in za konec tabele bržčas burna in napeta, bo pa prerivanje v vrhu nadveč zanimivo. Sedaj je sicer Gradjanski še krepko v vodstvu, razdalja do Hajduka znaša cele štiri točke, do BSKa jih je celo pet. Pogledati pa je treba situacijo tudi z druge strani, pa bo takoj vidno da imata poleg Gradjanskega še znatne šanse za prvo mesto tudi Hajduk in BSK. Gradjanski igra še dve tekmi doma, po vrsti z osrješko Slavijo in s Haskom. Te štiri pike so mu kolikor toliko gotove tako da bo še nekaj tednov stoval na nogometnem prestolu. Potem pa bodo sledili bridki časi za »purgerje«: igrali bodo po vrsti zunaj, in sicer najprej v Ljubljani, pa proti BASKu, Jugoslaviji in BSKu, vmes bodo sprejeli samo še Hajduka na svojem igrišču, na koncu pa bodo morali v Sarajevu. Če jim damo možnost, da od treh bitk v Beogradu rešijo eno, morda ono proti BASKu da odnesejo v Ljubljano in iz Sarajeva vsega dve točki in da ponovijo doma zmago nad Hajdukom, potem bodo imeli na koncu tekmovalnega 26 točk. To je precej realno cenjeno. Hajduk igra tudi dve tekmi zaporedoma doma z BASKom in Sarajevčani; potem ima Concordio v Zagrebu, na zopet doma Jugoslavijo in Ljubljano. Na koncu mora trikrat iz Splita: v Osijek, v Zagreb proti Gradjanskemu in Hasku. Dopuščamo, da bo Hajduk doma nesel vse, da bo iz Zagreba prinesel Concordijine in Haskove točke ter da mu bo tudi v Osijeku sreča mila: tedaj bi imel še nabrati 14 točk, kar da z dosedanjimi 12 v končnem stanju 26 točk kolikor jih utegne dobiti tudi Gradjanski. BSK ima od vseh treh konkurentov za prvo mesto najslabše stališče. Ima sicer samo 11 točk na varnem, toda njegov bodoči spored se razvija v veliki večini na beograjskih tleh. Izven Beograda bo v poznejših časih nastopil samo proti sarajevski Slaviji, medtem pa ima doma Concordio, Jugoslavijo (ki bo baje nastopila z rezervi), pa Hasko in Ljubljano, po izletu v Sarajevu pa še Gradjanskega. BASKa in Osijekane. Ima torej realne šanse na vse pike v Beogradu, kar da številu 14 za Sarajevu na je vprašanje vsaj odprto komu bosta pripadli točki; če tudi te pobere BSK bi jih imel na koncu 27 in z njimi po tej kalkulaciji prvo mesto.

Res je vsako uganjbanje za toliko dobo v naprej več ko tveganje, toda je precej podlage za tako kalkulacijo. Če bo vsaj v glavnih potezih držala in to po vsej priliki bo, potem bosta odločali za letošni prvenstveni mestu tekmi Gradjanski - Hajduk in BSK - Gradjanski. Saj bi imel Hajduk, če bi obvladal »purgerje« v samem Zagrebu, možnost da doseže 28 točk in z njimi brez dvoma tudi prvo mesto. Če se pa posreči »purgerjem«

SMRT PLEŠAVOSTI!

»Morana« pravo čudo!

To dokazujejo mnogoštevilne dnevne zahvale. Odpravi prhljaj, ekceme in vse kožne neprijetnosti. Jači in hrani lasišče. Takoj ustavi izpadanje las, lasje porastejo tudi na plešastem mestu. — Cena steklenici po povzetju Din 40.— poština Din 7.—

Moderna kozmetika Split

MORANA. Diplomirana v Londonu z OF GRAND PRIX IN ZLATO KOLAJNO.

ki ga sodnik ne prizna — živje, popuste in katastrofa je neizogibna. Kranjski in ljubljanski igralci so sodnika tako zaščitili, da zaman Reditelji so bili tepeni, ker so hoteli napraviti red igralci, ker so branili sodnika in šele funkcionarjem je uspelo napraviti red. Vse skupaj ni trajalo niti 10 minut in igrišče je bilo zopet prazno.

Sedaj je prišlo do največje napake. Sodnik je poklical kapetana in ima sporočil da počaka 20 minut, nakar bo tekmo prekinil ako ne bi bilo igrišče izpraznjeno. Igrišče je bilo takoj nato izpraznjeno, tedaj pa pride k sodniku g. Kosu sodnik g. Erlih, ki je sodil prvo tekmo Savica - Radovljica ter ga pozove naj tako zaključiti tekmo kar je g. Kos tudi storil. To je običajno razburjenje in je zaradi tega prišlo kasneje do raznih incidentov. Žal, da je tudi Hermesovo moštvo bilo več ali manj prizadeto pri pretepu, ker so nekateri igralci rabili razne psovke, na katere je občinstvo reagiralo. V bodoče se takji primeri ne smejo več ponavljati in se to tudi v Kranju do sedaj še ni zgodilo. Krivda leži na sodniku. Dopis, ki smo ga prejeli vpraša podsavez, zakaj pošlja take sodnike.

Tako se glasio informacije iz Kranja ki jih po našem znanem načelu »audiat et altera pars« radevolje objavimo.

JASO. Danes ob 18. odborova seja na univerzi. Blagajnik naj prinese seboj denar.

SK Ilirija. Redna seja klubovega načelstva drvi ob 20.30 v klubovem tajstvu. Sekcije naj uredijo in oddajo vse podatke, zahtevane v zadnji okrožnici. Danes ob 16.30 naj pridejo v tajništvo gg Verbič, Nagy, Medič, Prezelj in vsi načelniki sekcij.

Naše gledališče

DRAMA

Zacetek ob 20. uri

Sreda, 10.: Dež in vihar Red Sreda.

Četrtek, 11.: Zadnji signal. Premierski abonma.

OPERA

Zacetek ob 20. uri

Torek, 9.: Pikova dama. Red A.

Sreda, 10.: Baletni večer Red B.

Četrtek, 11.: Hoffmannove pripovedke. Red C.

Petek, 12.: Bolgarski plesni večer. Izven.

Iz opere. Za red A bodo peli dr. J. Kajkovaška opera »Pikova dama«. Zasedba je običajna. Dirigent Anton Neffat in režiser profesor Osič. — Baletni večer, ki ga je našudiral kot gost glasoviti koreograf Maks Froman, se ponovi v sredo za red B. Obsegal bo tri točke: Rimski-Korsakova »Scherzadot«, Schumannove »Metuljček« in »Polovske plesce iz Borodjnov opere »Knez Igor«. — Za red Četrtek bodo peli: Offenbachova fantastična opera »Hoffmannove pripovedke« z Zlato Gjurgjančevu, Banovcem in Beletom v glavnih partijah. Dirigent Niko Stritof.

Umrl je naš dragi soprog, brat, svak in stric, gospod

EDVARD DEV

KAPETAN V POKOJU

v nedeljo ob 16. uri, previden s tolažili sv. vere.

Pogreb blagega pokojnika se bo vršil v torek iz hiše žalosti, Jurčičev trg 2, ob 16. uri na pokopališče k Sv. Križu.

Maša za dušnico se bo brala v sredo, dne 10. t. m., ob 10. uri v stolni cerkvi.

LJUBLJANA, dne 8. marca 1937.

Žalujoča soproga PAVLA, rodbine DEV, dr. DOLJAN in arh. COSTAPERARIA.

PREDSEDSTVO MESTNE OBČINE LJUBLJANSKE
naznanja, da je na svojem gradiču na Okroglem
umrl častni meščan ljubljanski

Msgr. TOMO ZUPAN

APOSTOLSKI PROTONOTAR, PAPEŽEV TAJNI KOMORNIK ITD. ITD.,
ODLIKOVAN Z REDOM SV. SAVE III. STOP.

Na verskem, kulturnem, narodnostnem, literarnem
in gospodarskem polju velezaslužnega pokojnika
bo Ljubljana ohranila vedno v častnem spominu.

V LJUBLJANI, dne 8. marca 1937.

Vprašajte
po
OSRAM-D

kajti Osram-D-žarnice dajejo
mnogo cenene svetlobe.
Uporabljajte vedno
OSRAM-D

Dekalumen žarnice z garancijsko
znamko male porabe v vatih.

MALI OGLASI

Službo dobi

Beseda 1 Din, davak 3 Din, za sifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Plačilnega

natakarja
velikoga nemočnega s kavič-
jo sprejema posredovanja v
Ljubljani, Pomošnje na ogi.
odd. Jutra pod »Družbo«
4906-1

Kovaški sekirni

pomočnik
dobro brenčel ročajev
prosti dobi službo pri Ivan
Drobnik sekirni kovač
Grahovec pri Raketu.
4917-1

Plačilni natakar

kavarniški s kavičjo dobi
takoj mesto. Pomošnje na
oglo pod »Družbo« v Ma-
riboru pod »Plačilna«.
4916-1

Frizerja — ko

na dame sprejema na stal-
no. Pomošnje na ogi. odd.
Jutra pod »Družbo«.
4916-1

Tehnik

gradbeno stroko dobi me-
sto pri tiskarji v Ljubljani.
Pomošnje na ogi. odd. Ju-
tra pod »Tehnik«.
4904-1

Prvovrstno

modistinja
samostojna, rabimo za ta-
koj. Plača po dogovoru,
brana in stanovanje v Li-
bi. Tovarna slavnostov, Er-
benik, Vir pri Domžalah.
Siriha stalna.
4908-1

Strežnico

na dan od 7-17 ure, mlaj-
ša, po možnosti stanovanje
pri starših, sprejemamo na
bižino Tolbočne tovarne.
Naslov v vseh posl. Jutra.
4799-1

Krojaškega

pomočnika
sprejemam. Kos Jozip, kro-
jač Kranj.
4798-1

Soferja mehanika

strokovnjak na Diesel an-
to sprejema spedijska Soka-
čič, Karlovec.
4907-1

Krojaškega

pomočnika
sprejemam takoj. Franc Bo-
gataj, krojač Vnanje Go-
rice, 38.
4787-1

Službe išče

Beseda 1 Din, davak 3 Din,
za sifro ali dajanje naslova
5 Din. Najmanjši znesek
17 Din.

Spreten strugar

gradbenih topanikov, 1800
mesto v večji livarni. Na
skor v vseh posl. Jutra.
4914-1

Tkalski mojster

zmoten tudi kot samostoj-
ni tkalski mojster in de-
semetar v manjši tovarni
s večletno prakso želi ra-
posloviti. Pomošnje na ogi.
odd. Jutra pod »Zakona«
in »Zanesljiv«.
4910-1

Dopustite novemu
domaćemu zdravljenju,
da Vam zaustavi

Veliko zdravniško odkritje.

Ali Vas mučijo bolečine v križu in hrbtu?
Ali občutite, da ste izmučeni, nadložni in
nesrečni? Niste li postali pravi hromci od
bolečin v križu, ali Vas niso mučile bole-
čine v nogah in rokah? Namočite mehko
krpo v vročo vodo, v katero ste dali to-
liko Saltrat Rodella, da je postala bela.
Položite potem to krpo na bolno mesto.
Namočite krpo ponovno ter jo spet po-
ložite na isto mesto. Te obloge ponavljajte,
dokler ne občutite olajšanja. Ta saltratova
voda je močno sredstvo roper revmatizma.
Prodre namreč v znojnice, kakor črnili
v pivnik, ter topi male kristale znojne in
urinske kisline, ki so bodeči kakor igle in
ostri kakor britve. Stalne bolečine, ki utru-
žajo in onemogočajo odmor v kateremkoli
položaju, strašne mukle, ki so vzrok, da se
bojite raztegniti ude ali katerekoli mišice,
— vse to bo prenehalo, kakor od kakega
čudeža in spali boste lahko 8 ur v miru.
Kadar Vas boli celo telo in kadar se ob-
čutite utrujeni in nadložni, vedno dodajte
Saltrat Rodell Vaši kopeli. Uspeh Vas bo
iznenadil. Zahtevajte Saltrat Rodell v vseh
drogerijah in strokovnih prodajalnah.

Dobra kuharica

samostojna, srednjih let
išče mesto k orožnikom
ali samostojno gospodinj-
stvo na ogi. odd. Jutra
pod »Vesta« 40.
4796-1

Frizerka

katera zna dobro šišanje
in vodno ondulacijo dobi
takoj mesto. Rakove Ivan
Josenice Fužine.
4910-1

Mizarski mojster

s obrtnim Risom, orodjem
sprejemam službo. Grem tu-
di kot hišni mizar ali dru-
go. Naslov v vseh posl.
Jutra.
4794-1

INERIRAJ

V »JUTRU«

Auto, moto

Beseda 1 Din, davak 3 Din,
za sifro ali dajanje naslova
5 Din. Najmanjši znesek
17 Din.

»Diamant«

novi model
motor, najno naprednej. Ne
verjetno niska cena. Inter-
esenti vabljivi ogled: D.
Ostrožnik, trgovina Pasaža
Nebotičnik.
4930-10

Malo limuzino

dobro ohranjeno kupimo.
Pomošnje na ogi. odd. Ju-
tra pod »Limuzina«.
4916-10

Večje število parcel

kompleks, posestov, gos-
dov, trgovskih in stanovanj
skib ali ter vli nos sagra-
daj gradbeni strokovni in-
žinženir posredovalec Ka-
naver Ljudvik Centa 29,
okt. št. 6. Telefon 37-38
Pomošnje graditelj in
sodni cenitelj na naravni
brezplačno na razpolago.
69-20

Stanovanje

Beseda 1 Din, davak 3 Din,
za sifro ali dajanje naslova
5 Din. Najmanjši znesek
17 Din.

Enosob. stanovanje

solitno oddam na C. 29.
oktobra (Rimska c.) št. 33.
4791-11

Vedno naglo in prijetno obrt z močno penečo se

MEM Rasmit-kremo za britje

Tuba: Din 16.— in 24.— »MEM kremo za britje... in gladko obrt od
jutra do polnoči.
Dobiva se že v vseh prodajalnah te stroke.

Občina Ljubljana
Mestni pogrebni zavod

Umri nam je danes ponoči naš predragi brat in stric, gospod

JANEZ LEVEC

SOLSKI RAVNATELJ V POKOJU

Pogreb dragoga pokojnika bo v sredo, dne 10. marca 1937, ob 16. uri
izpred mrtvašnice veže Zavetišča sv. Jožefa, Vidovdanska c. 9, na poko-
pališče k Sv. Križu.

V LJUBLJANI, dne 8. marca 1937.

ŽALUJOČI SORODNIKI

REUMATISME BOLEČINE

odstranimo z Nibol table-
tami Bahovec, ki so se
obnesle tudi pri iščaju in
gihtu.

Nibol tablete kot domači
in zato ceneni proizvod, se
uporabljajo tudi kot dobro
sredstvo proti trganju
udov, zoba in glavobolu in
sličnim bolečinam pri hrpi
in boleznih vsled prehlaj-
jenja.

Zahtevajte v lekarnah
izrecno prave Nibol tablete
Bahovec v originalnih ste-
klenicah 20 tablet Din 20.— ali 40 tablet
Din 34.— z napisom proizvajalca: Apoteka
Mr. L. Bahovec, Ljubljana, Kongresni trg.

Dragocenosti

Vsakovrstno zlato
samoje po najvišjih cenah

CERNE - juvelir
Ljubljana, Wolfova ulica 1.
12-38

Kapital

Beseda 1 Din, davak 3 Din,
za sifro ali dajanje naslova
5 Din. Najmanjši znesek
17 Din.

Hranilne knjižice

Nakup in prodaja vseh
tenarub savarlov in po-
slojence po najvišji cen-
i takoj v gotovini

Alojziji Planinšek
Ljubljana, Beethovnova ul.
Telefon 35-10.
39-38

Posojila

dajamo v gotovini in bla-
govnih bonih »Hermes«, in-
formacije: Tavčarjeva 2.
87-46

Hranilne knjižice

Ljubljanske Kreditne banke
Zadružne gospodarske ban-
ke. Celjskih in vseh pode-
lelskih zavodov Vam vsot-
nim takoj po najvišji cen.

ALOJZI PLANINŠEK
Ljubljana, Beethovnova ul.
34./L. Telefon 35-10.
4230-16

Hranilne knjižice

Mestne hranilnice Ljubl-
javci znesek in Mestno
hranilnico v Kamniku
Kmečka hranilni in pose-
ljni dom in Kmetke po-
sojilnice Ljubljanske. Po-
mošnje na ogi. odd. Jutra
pod »Za gotovino«.
4915-16

Iščem finansiera

za nakup surovih kož,
kadar sam uspešnim, ber-
vam in prelejudim v kupo-
ne ovratnika, bove in pla-
še. Pomošnje na ogi. odd.
Jutra pod »Dobikano«
4788-16

Lokali

Beseda 1 Din, davak 3 Din,
za sifro ali dajanje naslova
5 Din. Najmanjši znesek
17 Din.

Brivnico

vpeljana prodam najno za
3.500.— Poljanjska Mirko
Furjan, Poljanjska 77.
4900-19

Oddam lokal

za Din 220.— mesečno, No-
vi trg št. 6.
4917-19

Posest

Beseda 1 Din, davak 3 Din,
za sifro ali dajanje naslova
5 Din. Najmanjši znesek
17 Din.

Hišo

primerno za trgovino, go-
stino in vsako drugo
obrt, ugodno napredaj v
Velikih Laščah. Dope-
na ogi. odd. Jutra pod
»Promet«.
4457-20

Razno

Trenskoti, veterini
suknjiči

Novosti,

lepe vzorce
za pumparice,
sportne obleke
nudi ceneno

Presker,

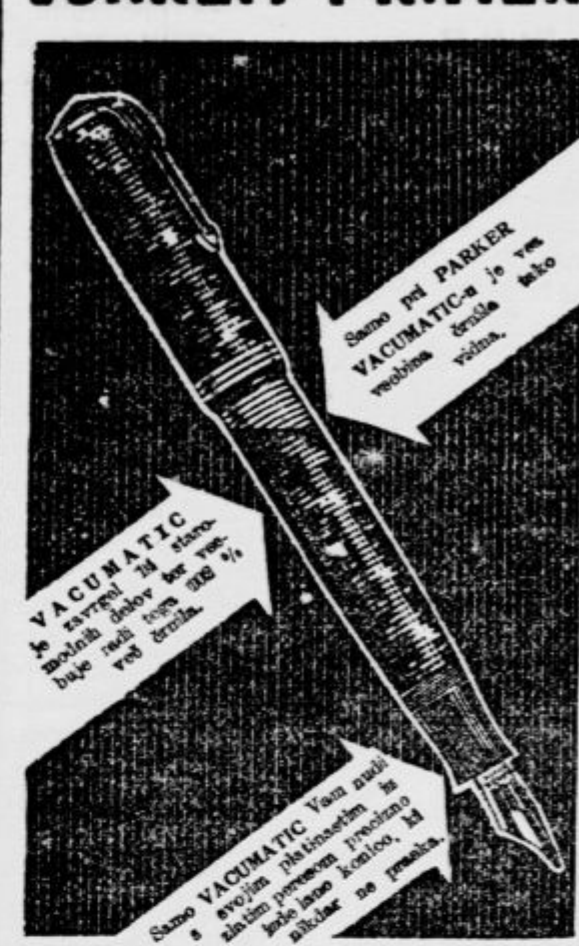
Sv. Petra c. 14.

Med mestom

in deželo
posreduje »Jutrova«
mali oglasi

PRIMERJAJTE IN PREPRIČAJTE SE: PARKER VACUMATIC JE V VSAKEM PRIMERU BOLJŠI

Vsemito v pokor, da
vsebuje PARKER VACU-
MATIC 100% več črnila,
ne da bi se mu povečal
obseg in to zaradi tega,
ker nima gumastega re-
zervarja, ventila, ne
vzroča za polnjenje, ka-
kor nalivna peresa dru-
gih fabrikantov, ki posa-
nejo zaradi tega staso-
ma nerabna.

VACUMATIC vam ved-
no kaže, koliko črnila
je vsebuje tako, da ve-
ste za dneve naprej,
kdaj je bo treba dopol-
niti, ni torej neprijetnih
iznenadenj.

Primerjajte potem še pe-
roce samo, PARKER-
ovo platnasto in stalo
perese, čigar konica je
izdelana s največjo
vestnostjo ter se nikdar
ne zatika niti ne prečka.
STANDARD model ima
je povsem stalo perese.

Possedite najhitrejšo
trgovino PARKER na-
livenih peres in prepi-
čajte se s primerjanjem
s drugimi nalivnimi pe-
resi o boljših svojstvih
VACUMATIC-a.

Parker VACUMATIC

MAXIMA din 750.— MAJOR din 600.— SLENDER din 500.—
STANDARD din 450.— s prikladnim svinčnikom din 250.— in 350.—

PARKER QUINK boljše od drugih navadnih črnih

NOTTER in DRUG, Gunduličeva 5, Zagreb

Naročniki »Jutra«
so zavarovani
za 10.000 Din

Kdaj je vaš rojstni dan?

Pravijo, da je »rojstni dan človeka vezan na gotovo
srečno število«.

Nudimo Vam možnost, da poskusite srečo po tej tabeli.

Dan	Jan.	Febr.	Marc	April	Maj	Junij	Julij	Avg.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1	18201	98381	86163	69215	25738	98385	69216	98387	26863	45210	98390	26862
2	26851	25732	98382	7353	16705	16706	86167	16708	54135	94268	55461	69212
3	45201	55452	45203	98398	18205	26855	83868	45208	55459	98388	16718	45213
4	69201	18202	69202	25737	45205	25736	69206	7356	86169	7357	18211	25741
5	25731	26852	25733	86164	69203	18206	7355	98386	18209	45211	7358	98391
6	98397	45202	7352	18204	26854	98384	26856	69210	45209	86178	86170	55462
7	18213	86162	55453	98383	25735	86166	18207	55458	26864	98389	26861	18212
8	55451	69217	18203	45204	86165	45206	69205	18208	69207	18210	69211	45214
9	26867	7351	26853	25734	26865	7354	16707	55463	26859	7359	16712	69213
10	69218	16701	25748	16704	69204	98393	26857	86168	25739	55460	45212	54132
11	86161	18214	26866	18215	55454	83866	55457	18217	86177	26860	7360	69214
12	98396	16702	16703	16714	89451	18216	45215	16709	45216	54131	45217	86171
13	45218	55455	69208	98392	26868	45207	98394	26858	25745	18218	25740	98395
14	7363	25742	73303	13454	94254	25744	55467	7367	86176	16711	55464	25746
15	86172	25751	86173	25743	55456	54118	86175	55463	54130	7361	16717	7362
16	25747	16713	55465	83867	86174	16715	7366	16710	7368	54216	13460	89458
17	73314	7364	94253	7365	25768	55466	73318	13467	25757	83862	25759	54215
18	89452	59202	25752	13453	94255	73317	54208	59216	16716	94258	83863	25761
19	13451	83852	54202	94265	54204	25755	73305	54119	59218	89459	59210	73311
20	54201	94252	13464	25753	83865	89456	59207	89464	45894	25758	54109	83859
21	73301	13452	45874	73304	94263	83884	13455	25767	13453	54121	89466	94259
22	59201	94266	83853	54103	89455	94256	25756	94257	54120	54213	25760	45890
23	89453	54218	13465	54203	25754	54205	45881	54207	13468	83861	45884	89463
24	73315	15871	59203	54104	13466	59215	59217	54107	73308	54123	73310	54125
25	13463	73302	94264	89463	45875	54116	54112	13456	25765	89457	83858	83860
26	83851	45913	89454	54115	54208	25768	59208	45893	59209	54133	94260	25762
27	54209	94267	59214	83854	45901	59206	45876	73306	45883	54214	45891	59211
28	94251	89462	13462	73313	45897	54106	54211	83856	13459	54110	89467	73312
29	59213	45912	54114	59204	54129	13457	54111	54112	54113	83857	45892	13461
30	89461	—	54210	94262	83855	25763	94261	25764	73309	54126	59212	89459
31	73316	—	59205	—	73307	—	89460	—	—	59213	—	54217